

Trần Thị Mai Nhân

Những đổi mới

*của tiểu thuyết Việt Nam
trong 15 năm cuối thế kỉ XX*

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Trần Thị Mai Nhân

Những đổi mới

*của tiểu thuyết Việt Nam
trong 15 năm cuối thế kỉ XX*

Mục lục

Lời giới thiệu	5
Lời nói đầu	7
CHƯƠNG I	

TIỂU THUYẾT – NHỮNG ĐỔI MỚI TRONG TƯ DUY NGHỆ THUẬT VÀ QUAN NIỆM Ở VIỆT NAM 15 NĂM CUỐI THẾ KỈ XX

1. Tiểu thuyết là gì ?	12
2. Những đổi mới trong tư duy nghệ thuật của tiểu thuyết Việt Nam 15 năm cuối thế kỉ XX	17
2.1. Khái niệm tư duy nghệ thuật	17
2.2. Tư duy nghệ thuật của tiểu thuyết Việt Nam giai đoạn trước năm 1986	19
2.3. Những đổi mới trong tư duy nghệ thuật của tiểu thuyết Việt Nam từ sau năm 1986	24
3. Những quan niệm mới về tiểu thuyết trong văn học Việt Nam 15 năm cuối thế kỉ XX	31
3.1. Tiểu thuyết là hình thức cấu trúc ngôn từ “động”	33
3.2. Tiểu thuyết là thể loại tự sự có khả năng tiếp cận hiện thực bằng cảm hứng đa chiều	36
3.3. Tiểu thuyết là thể loại có nhiều ưu thế trong xu hướng hướng đến tính “trò chơi”	40

CHƯƠNG II

SỰ MỞ RỘNG BIÊN ĐỘ CỦA TIỂU THUYẾT VIỆT NAM 15 NĂM CUỐI THẾ KỈ XX

1. Từ quan niệm về một hiện thực đa chiều đến khả năng chiếm lĩnh những vùng hiện thực mới	52
1.1. Quan niệm về một hiện thực đa chiều	52
1.2. Khả năng chiếm lĩnh những vùng hiện thực mới	58

2. Từ quan niệm về con người "phi sử thi hoá" đến việc đa dạng các kiểu hình nhân vật tiểu thuyết	89
2.1. Quan niệm về con người "phi sử thi hoá" và các bình diện khám phá con người	89
2.2. Đa dạng hoá các kiểu hình nhân vật tiểu thuyết	96

CHƯƠNG III

NHỮNG CÁCH TÂN NGHỆ THUẬT CỦA TIỂU THUYẾT VIỆT NAM 15 NĂM CUỐI THẾ KỈ XX

1. Những cách tân về nghệ thuật xây dựng nhân vật	116
1.1. Xây dựng "tình huống tiềm năng"	117
1.2. Sử dụng thủ pháp "tương chiếu"	119
1.3. Phát huy chức năng "liên cá nhân" của lời thoại	124
1.4. Xây dựng "chân dung đối nghịch"	131
2. Đa phương hoá thời gian nghệ thuật	135
2.1. Đảo tuyến thời gian	136
2.2. Song tuyến thời gian	139
2.3. Đan cài các tuyến thời gian	141
3. Đa dạng hoá về nghệ thuật kết cấu tiểu thuyết	145
3.1. Kết cấu "lắp ghép" với kĩ thuật "giữ bí mật"	146
3.2. Kết cấu "lồng truyện" và xu hướng "liên thể loại"	151
3.3. Kết cấu bằng hệ thống biểu tượng	158
4. Tiếp cận hiện thực bằng thủ pháp "huyền thoại hoá"	163
4.1. Sử dụng các motif truyền thuyết và huyền thoại cổ	165
4.2. "Huyền thoại hoá" bằng các biểu tượng	171
4.3. Xây dựng kiểu nhân vật mang "kích thước huyền thoại"	174
KẾT LUẬN	177
TÀI LIỆU THAM KHẢO	187
PHỤ LỤC	216
1. Danh mục tác phẩm khảo sát và tham khảo	216
2. Danh mục tiểu thuyết được giải thưởng và tặng thưởng (1986 – 2000)	222

Lời giới thiệu

Trong xu thế hội nhập và toàn cầu hoá hiện nay, ngành Việt Nam học đang cùng với các ngành khoa học khác khẳng định những giá trị của Việt Nam, giới thiệu với thế giới về một Việt Nam đổi mới và phát triển. Chỉ sau 15 năm phát triển, hiện nay đã có gần 100 trường đại học trong cả nước mở ngành Việt Nam học bậc đại học và sau đại học.

Khoa Việt Nam học Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh được thành lập vào năm 1998. Năm học 2000 – 2001, Khoa đào tạo bậc cử nhân khoá đầu tiên. Đến nay, đã có gần 500 sinh viên người nước ngoài trúng tuyển vào ngành Việt Nam học của Trường và gần 250 sinh viên liên kết với các trường đại học trên thế giới. Năm 2012, chương trình đào tạo bậc đại học ngành Việt Nam học đã được công nhận đạt chuẩn AUN-QA (ASEAN Universities Network – Quality Assurance). Đây là chương trình đào tạo bậc đại học đầu tiên của Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn đạt được chuẩn này. Năm 2009, Khoa được phép đào tạo sau đại học. Tính đến nay đã có 150 học viên, trong đó gần 20% là người nước ngoài, theo học bậc cao học chuyên ngành Việt Nam học.

Bên cạnh đào tạo bậc cử nhân và bậc thạc sĩ, một hoạt động nổi bật của Khoa Việt Nam học trong 16 năm qua là tổ chức các khoá ngắn hạn về tiếng Việt và các chuyên đề Việt Nam học cho người nước ngoài. Khoa còn tổ chức các lớp Tiếng Việt, Văn hoá, Hiến pháp và pháp luật Việt Nam cho những người nước ngoài mong muốn xin nhập quốc tịch Việt Nam. Hiện nay Khoa là cơ sở đào tạo có đông học viên người nước ngoài nhất tại Việt Nam với trên 3500 lượt học viên/năm. Đã có gần 40 ngàn lượt học viên đến từ 73 quốc gia, vùng lãnh thổ ghi danh học tại Khoa. Hai tháng một lần Khoa đều đặn tổ chức kì thi chứng chỉ tiếng Việt cho học viên có nhu cầu tại Việt Nam và nước ngoài.

Để đáp ứng nhu cầu học tập hết sức đa dạng đó của học viên, Khoa Việt Nam học đang hoàn chỉnh hệ thống giáo trình, tài liệu tham khảo. Ngoài bộ **Giáo trình tiếng Việt (4 tập)** xuất bản lần đầu tiên cách đây 12 năm đang được sử dụng tại Khoa cũng như một số trường dạy tiếng Việt cho người nước ngoài tại Việt Nam và nước ngoài, Khoa nỗ lực xây dựng **Tủ sách Việt Nam học**. Những giáo trình, tài liệu tham khảo mà quý vị đang cầm trên tay là sản phẩm đầu tiên của Tủ sách này.

Chúng tôi chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam đã hỗ trợ chúng tôi trong công tác biên tập, xuất bản. Rất mong quý bạn đọc đóng góp ý kiến giúp chúng tôi nâng cao chất lượng các ấn phẩm của **Tủ sách Việt Nam học**. Mọi ý kiến xin vui lòng gửi về địa chỉ: vietnamhoc@vns.edu.vn.

PGS.TS. Lê Khắc Cường
Trưởng Khoa Việt Nam học

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Chủ tịch Hội đồng Thành viên **NGÚT. NGÔ TRẦN ÁI**

Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập **GS.TS. VŨ VĂN HÙNG**

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung :

Phó Tổng biên tập **PHAN XUÂN KHÁNH**

Phó Giám đốc phụ trách Công ty CP Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định

TRẦN THỊ KIM NHUNG

Biên tập nội dung :

HUỲNH THANH TRÀ

Biên tập kĩ – mĩ thuật :

TRẦN NGUYỄN ANH TÚ

Trình bày bìa :

THÁI HỮU DƯƠNG

Sửa bản in :

HUỲNH THANH TRÀ

Chế bản :

CÔNG TY CP DVXB GIÁO DỤC GIA ĐỊNH

Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định –

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam giữ quyền công bố tác phẩm.

**TỦ SÁCH VIỆT NAM HỌC: NHỮNG ĐỔI MỚI CỦA TIỂU THUYẾT
VIỆT NAM TRONG 15 NĂM CUỐI THẾ KỈ XX**

Mã số: 7X472M4-DVN

Số đăng kí KHXB : 1299-2014/CXB/4-1030/GD

In 200 bản (QĐ in số : 882STK/QĐ-GD), khổ 16 x 24cm.

Tại **CÔNG TY CỔ PHẦN IN KHUYẾN HỌC PHÍA NAM**

Số 9 - 11 Đường CN1, P. Sơn Kỳ, Q. Tân Phú, Tp.HCM.

In xong và nộp lưu chiểu quý IV năm 2014

CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐÌNH

Địa chỉ : 231 Nguyễn Văn Cừ, quận 5, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại : (08) 38.323.767 | Fax : (08) 38.391.473

Website : www.xuatbangiadinhv.vn

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

MỠI BÀN TÌM ĐỌC

■ **Bạn đọc có thể mua sách tại:**

Văn phòng Khoa Việt Nam học -
Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn TP. Hồ Chí Minh
10 - 12 Đinh Tiên Hoàng, phường Bến Nghé, quận 1, TP. Hồ Chí Minh.

ISBN: 978-604-0-06375-5

9 786040 063755

Giá : 145.000 đ

Liên hệ mua sách:

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

KHOA VIỆT NAM HỌC

Địa chỉ: 10-12 Đinh Tiên Hoàng, Bến Nghé, Quận 1, Hồ Chí Minh

Điện Thoại: 028 38 225009

Email: viethamhoc@edu.vn; vietnamhoc@hcmussh.edu.vn